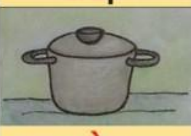
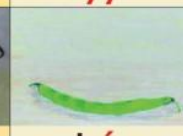
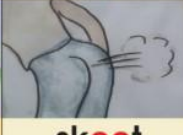

De Taal van Helmond

Stukskes over ons stadsdialect door Jos Leenen

					
skats	zôk	sûk	wèp	bört	fyts
					
aap	skôöp	skûûn	èèj	bööl	ryyk
					
pàn	zòn	küs	skip	mug	bón
					
màànt	hòònt	uul	skeet	drøøf	skool
					
vos	zaag	ġàt	skèñk	riñ	vèèreke

Hèlemòns Lèèrplèñkske mi de 26 klínkers in ut rôwt, 16 meedeklínkers in ut zwart én g, ġ, ñ in ut grûn. Mi afbeldinge vån Erit de Roeper.

Umdè ut Hèlemòns dè verdyynt is òns dyelèkt àlvàst klañkzôôjver vàstġeleet vur straks às de lèèsten Hèlemònse mèn's is ôôjtġeprôt.

Omdat het Helmonds dat verdient is ons dialect alvast klankzuiver vastgelegd voor straks als de laatste Helmonder is uitgepraat.

Nederlands is zilver, dialect is goud

De sprekers van het Helmonds dialect beheersen gelukkig nog steeds al die nuances die ze met de paplepel hebben ingegeven gekregen. De huidige generatie beschikt zonder het door te hebben namelijk over alle 26 klinkers die ons dialect rijk is. Spontaan worden die nog onder elkaar gesproken. Dat voelt niet eens als bijzonder omdat de moedertaalspreker niet beter weet. Daar schuilt wel degelijk een gevaar in. Door niet te beseffen hoe rijk hij of zij is, gaat de moedertaalspreker minder zorgvuldig met het bijzondere erfgoed om. In gesprek met mensen die het Helmonds dialect niet spreken, en daar horen veelal hun kinderen ook steeds meer bij, passen de Helmonders zich aan en beperken daarmee automatisch het aantal klinkers. Iwig zøønt. Voor wie altijd heeft gedacht dat het dialect minder mogelijkheden biedt en minder genuanceerd zou zijn dan het Standaardnederlands klinkt het misschien raar om te zeggen dat het tegenovergestelde het geval is. Ğe mûst is weete, matje. Elk dialect is wat betreft grammatica veel complexer dan het Standaardnederlands en de klinkerrijkdom van het Helmonds dialect is zelfs veel groter dan in de ons omringende dialecten. Dit is een feitelijke constatering. Daar is het laatste woord uiteraard nog niet over gezegd. “Ĝróter, ĝróter? Dè wis ik nog ny. Ne grôwte mònt, dè wèl. Ny dàn?”

Schrijven is zilver, spreken is goud

In de vroegere en huidige spelling van ons dialect zijn de nuances van de spraak beslist niet terug te vinden. Dat is ook niet het belangrijkste. De nuance hoeft niet te zien te zijn zolang die maar gesproken wordt. Alhoewel zeer uiteenlopend geschreven, geeft het nauwelijks aanleiding

tot misverstanden. We begrijpen elkaar omdat we elkaar verstaan. Maar als we heel eerlijk zijn, het blijft wel een onderonsje. Als we hardop uitspreken wat we in tekst voorgeschoteld krijgen, dan corrigeren we met gemak wat er letterlijk staat. Gelukkig maar. De klinkers kleuren we naar onze maatstaven. We vermoeden de goede bedoelingen achter het geschrevene. Lees maar, er staat niet wat er staat. Sterker nog. Een moedertaalspreker is in staat om een tekst in het Nederlands te lezen en die simultaan in zijn of haar dialect uit te spreken. Test jezelf maar uit. Je zult verstoeld staan van het gemak waarmee je dit doet. Wat is wél belangrijk? Wat doet er echt toe? Beitel het volgende uit. **Blijf je moedertaal spreken je leven lang en als je wilt schrijven, trek je dan niet teveel aan van wat je wordt voorgeschreven.** Blijf vooral schrijven zoals het je goed dunkt. We snappen toch wel wat je bedoelt. Althans, als je van dezelfde club bent. Ons kent ons en ze maken ons niks. Maar o wee, wie niet ingewijd is. Die brouwt er niks van, maakt van het uitspreken een potje en wordt dan ook nog eens meewarig aangekeken. Maar de Helmonder zelf spreekt moeiteloos zijn taal zoals het hoort en schrijft het op zoals het uitkomt. Het is voor gelijkgestemden altijd goed. Yder vuğelke zeeñt zóàs ut ğebèkt is. Trôôwes, às ğe wa vàn vuğelkes wit: Ne geelgors is ne skrèèver.

Klètje. Onder de titel Klètje (etensrestje) krijg je zo nu en dan kleine hapjes tekst voorgeschoteld. Hyyrbaaj ut ürste klètje: Ober in het restaurant: "Wilt u vlees of vis?" "Oo?!?" zi d'n Hèlemònder: "Dû meen mar vlis."

Jos Leenen

www.detaalvanhelmond.nl